

Súd: Okresný súd Bratislava I
Spisová značka: 14C/233/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1113241947
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 02. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Tulejová
ECLI: ECLI:SK:OSBA1:2017:1113241947.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Bratislava I v konaní pred samosudkyňou JUDr. Evou Tulejovou, v právnej veci žalobcu: I. E., L.. XX.XX.XXXX, C. XX, Bratislava zast.: JUDr. Lubomír Müller, euroadvokát, Symfonická 1496/9, Praha 5, Česká republika proti žalovanému: Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti SR, Župné námestie 13, Bratislava, o náhradu škody rozhodol

rozhodol:

I. Súd návrh z a m i e t a.

II. Súd žalovanému nepriznáva nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca sa žalobou podanou na tunajšom súde zo dňa 05.12.2013 sa domáhal, aby súd zaviazal žalovaného na zaplatenie žalovanej sumy 65700,-€ titulom nemajetkovej ujmy ako aj náhrady trov konania. Žalobca uviedol, že rozsudkom Vojenského obvodového súdu Bratislava zo dňa 14.02.1979 sp. zn. 2T/7/1979 bol žalobca uznaný vinným z trestného činu nenastúpenia služby v ozbrojených silách podľa § 269 ods. 1 Trestného zákona a bol odsúdený k trestu odňatia slobody v trvaní 24 mesiacov nepodmienečne. Žalobca uviedol, že dôvodom bolo to, že žalobca kvôli svojmu náboženskému presvedčeniu svedka Jehovova odmietol vykonať vojenskú základnú službu. Trest bol vykonaný v období od 04.01.1979 do 04.01.1981 z toho väzba trvala od 04.01.1979 do 02.03.1979.

2. Žalobca uviedol, že rozsudkom Vojenského obvodového súdu Bratislava zo dňa 11.12.1981 sp. zn. 2T/330/1981 v spojení s uznesením Vyššieho vojenského súdu Trenčín zo dňa 13.01.1982 sp. zn. TO/3/1982 bol žalobca uznaný vinným z trestného činu nenastúpenia služby v ozbrojených silách podľa § 269 ods. 1 Trestného zákona a bol odsúdený k trestu odňatia slobody v trvaní 30 mesiacov nepodmienečne. Žalobca uviedol, že dôvodom bolo to, že žalobca kvôli svojmu náboženskému presvedčeniu svedka I. odmietol vykonať vojenskú základnú službu. Trest bol vykonaný v období od 27.10.1981 do 27.04.1984 z toho väzba trvala od 27.10.1981 do 13.01.1982.

3. Žalobca uviedol, že uznesením Vojenského obvodového súdu Bratislava zo dňa 03.09.1992 sp. zn. 3Rtv/13/1992 bolo podľa § 14 ods. 1 písm. f) zákona 119/1990 Zb. hore uvedené rozsudky zrušené vo výroku o treste s odôvodnením, že výmera trestu bola zrejme v nepomere ku stupňu nebezpečnosti pre spoločnosť.

4. Rozsudkom Vojenského obvodového súdu Bratislava zo dňa 03.09.1992 sp. zn. 3Rtv/13/1992 bol žalobca uznaný z trestného činu nenastúpenia služby v ozbrojených silách podľa § 269 ods. 1 Trestného zákona a bol odsúdený k trestu odňatia slobody v trvaní 1 roka s podmienečným odkladom na skúšobnú dobu 1 roka.

5. Žalobca uviedol, že žalovaný dňa 25.01.1994 pod č. 5748/1993-91/1267/V poskytl žalobcovi čiastočné odškodnenie.

6. Uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 04.10.2011 sp. zn. 7 Nt/4/2010 bolo povolená obnova konania vo veci pôvodne vedenej u vojenského obvodového súdu Bratislava pod sp. zn. 2T/7/1979 a bol zrušený rozsudok zo dňa 14.02.1979 ako aj všetky nadväzujúce rozhodnutia. Uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 29.06.2012 sp. zn. 7Nt/4/2010 bolo trestné stíhanie voči žalobcovi zastavené z dôvodu, že žalovaný skutok nie je trestným činom.

7. Uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 19.04.2011 sp. zn. 2 Nt/8/2010 bola povolená obnova konania vo veci pôvodne vedenej u Vojenského obvodového súdu v Bratislave pod sp. zn. 2T/330/1981 a bol zrušený rozsudok zo dňa 11.12.1981 v spojení s uznesením Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne zo dňa 13.01.1982 sp. zn. TO/3/1982 rovnako ako všetky ďalšie nadväzujúce rozhodnutia. Následne uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 22.09.2011 sp. zn. 2Nt/8/2010 bolo trestné stíhanie zastavené lebo žalovaný skutok nie je trestným činom.

8. Žalobca uviedol, že dňa 21.01.2013 požiadal žalovaného o dodatočné odškodnenie a zadosťučinenie vo vzťahu k odsúdeniu z roku 1979. Dodal, že žalobcovi bolo priznané plnenie žalovaným a to náhrada nákladov trestného konania 6,64€ a čiastočne náhradu nákladov obhajoby vo výške 407,60€. Nebola mu poskytnutá náhrada za nemajetkovú ujmu vo výške 20000,-€ z dôvodu, že zákon 119/1990 Zb. takéto odškodnenie neupravuje.

9. Žalobca žiadal o priznanie odškodnenia dňa 21.05.2012 vo vzťahu k odsúdeniu z roku 1981. Dodal, že žalobcovi bolo priznané plnenie žalovaným a to náhrada nákladov trestného konania 6,64€. Nebola mu poskytnutá náhrada za nemajetkovú ujmu vo výške 20000,-€ z dôvodu, že zákon 119/1990 Zb. takéto odškodnenie neupravuje.

10. Žalobca tvrdil, že každý, kto bol nezákonne trestne stíhaný má nárok na zadosťučinenie za nemajetkovú ujmu. Tvrdil, že pokiaľ došlo k rehabilitácii a úplnému zrušeniu odsudzujúceho rozsudku po 18.03.1992 kedy sa pre Československo stala záväznou dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, tak právny podklad k vyplateniu náhrady nemateriálnej ujmy za nezákonné väznenie tvorí článok 5 ods. 5 tohto dohovoru. Zastával názor, že žalobca bol vo väzení štyri a pol roka (54 mesiacov) a nemajetková ujma vo výške 65700,-€ je vzhľadom na judikatúru veľké ESLP veľmi umiernená pokiaľ ide o výšku. Poukázal na to, že k nezákonnému väzneniu u žalobcu došlo opakovane a spravodlivosti sa nedomohol ani v rehabilitačnom konaní podľa zák. 119/1990 Zb. a k náprave došlo až v roku 2012.

11. Žalovaný v písomnom stanovisku zo dňa 26.08.2014 ako aj zo dňa 20.02.2017 žiadal návrh žalobcu v celom rozsahu zamietnuť. Žalovaný vzniesol námietku premičania a mal zato, že žalobca si uplatnil právo vo vzťahu k celkovej dĺžke vykonaného trestu odňatia slobody na základe odsúdenia z roku 1979 a vo vzťahu k 12 mesiacom vykonaného trestu odňatia slobody na základe odsúdenia z roku 1981 pričom právo si žalobca uplatnil až po uplynutí trojročnej prekluzívnej lehoty podľa § 24 ods. 2 zákona 119/1990 Z.z. a lehota mu začala plynúť dňom 04.09.1992 a žalobu podal na súd až 05.12.2013.

12. Žalovaný zastával názor, že rozsudkom Vojenského obvodného súdu Bratislava zo dňa 03.09.1992, sp. zn. 3 Rtv 13/92 žalobca nadobudol titul na uplatnenie si nároku na odškodnenie a teda nebol žiadny relevantný dôvod čakať až na vyššie uvedené rozhodnutia, ktorými bolo trestné stíhanie voči žalobcovi zastavené, nakoľko v čase ich vydania žalobca už mal odškodňovací titul v súvislosti s (dokopy) 42 mesiacmi vykonaného trestu odňatia slobody. Poukázal na to, že podľa ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb. je možné konštatovať, že účelom zákona č. 119/1990 Zb. je poskytnúť nápravu za krivdy, ku ktorým došlo v predchádzajúcom režime (v období od 25.02.1948 do 01.01.1990) odsudzujúcimi súdnymi rozhodnutiami, ktoré v rozpore s princípmi demokratickej spoločnosti rešpektujúcej občianske politické práva a slobody zaručené ústavou a vyjadrené v medzinárodných dokumentoch a medzinárodných právnych normách zákon označoval za trestné, a to predovšetkým zabezpečením spoločenskej rehabilitácie a primeraného hmotného zabezpečenia neprávom odsúdeným osobám, ktorého rozsah/ rozmedzie zákonodarca upravil v šiestom oddiele cit. zákona.

13. Žalovaný uviedol, že žalobca zakladá svoj nárok na náhradu nemateriálnej ujmy mimo iné demonštratívnošou výpočtu nárokov na odškodnenie uvedených v § 23 zákona č. 119/1990 Zb., pričom v tejto súvislosti žalovaný poukazuje na rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25.02.2016 sp. zn. 3Co/38/2014, v ktorom sa uvádza, cit.: „Odškodnenie nemajetkovej ujmy na základe tohto ustanovenia (§ 23) zákona o súdnej rehabilitácii však nemožno rozhodnutím súdu priznať aj napriek tomu, že v § 23 sú jednotlivé nároky uvádzané len príkladmo.

14. Žalovaný uviedol, že žalobcom uplatnené odškodnenie nemajetkovej ujmy tento zákon 119/1990 Z.z. nijako neupravuje. Vzhľadom na to, že tento zákon je voči ďalším zákonom upravujúcim odškodňovanie neprávom odsúdených osôb (zákon č. 58/1969 Zb. zákon č. 504/2014 Z. z., Občiansky zákonník) zákonom špeciálnym, má jeho úprava prednosť pred týmito všeobecnými úpravami a preto treba vychádzať z toho, že pokiaľ by zákonodarca mal v úmysle odškodniť rehabilitované osoby aj za utrpenú nemajetkovú ujmu, bol by to v zákone upravené vyslovene. Pokiaľ zákonodarca pri stanovení rozsahu odškodnenia pri súdnych rehabilitáciách na nemateriálnu ujmu nepamätal, nie je táto úprava v rozpore s ústavne zaručenými právami, nakoľko Ústava SR v čl. 46 ods. 3 a 4 stanovuje, že každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu a orgánu verejnej správy alebo ich nesprávnym úradným postupom, ale za podmienok ustanovených zákonom.“ Na tomto mieste žalovaný osobitne zdôrazňuje vo vzťahu k uvedenému rozsudku právne posúdenie vzťahu zákona č. 119/1990 Zb., zákona č. 58/1969 Zb., zákona č. 514/2003 Z. z. a zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník konajúcim súdom ako vzťahom spravovaným pravidlom *lex specialis derogat legi generali*, kde zákon č. 119/1990 Zb. predstavuje špeciálnu právnu úpravu k všeobecnej úprave vyjadrenej v zvyšných menovaných zákonoch.

15. Žalovaný poznamenal, že v ustanovení § 23 ods. 1 zákona 119/1990 ako aj z právnych noriem obsiahnutých v šiestom oddiele cit. zákona, zákonodarca neupravil rozsah/ rozmedzie nárokov na odškodnenie len v § 23 ods. 1 cit. zákona, ale jednotlivé ďalšie možné/ prípustné „zložky“ nároku na odškodnenie zákonodarca upravil tiež aj v § 25 a § 27 zákona č. 119/1990 Zb., pričom právnou normou obsiahnutou v § 24 zákona č. 119/1990 Zb. následne podrobnejšie upravil, ako sa má pri uplatňovaní vybraných (tam uvedených) nárokov z procesného hľadiska postupovať. Práve komplexný pohľad na právnu úpravu šiesteho oddielu zákona č. 119/1990 Zb., osobitne zdôrazňujúc úpravu obsiahnutú v § 23 ods. 2 zákona č. 119/1990 Zb., je podľa názoru žalovanej dôvodom, pre ktorý zákonodarca v porovnaní s právnou úpravou obsiahnutou v § 27 zákona č. 82/1968 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov doplnil demonštratívnošou výpočtu obsiahnutého v § 23 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb., čím tak podľa názoru žalovanej chcel zákonodarca (len) zdôrazniť existenciu aj ďalších, v zákone č. 119/1990 Zb. uvedených, nárokov na odškodnenie, a teda nie ponechať „otvorený“ okruh možných zložiek nároku na odškodnenie (porovnaj aj ustanovenie § 27 ods. 1 písm. f) zákona č. 82/1968 Zb. a § 23 ods. 2 zákona č. 119/1990 Zb.).

16. Žalovaný zastával názor, že priznanie odškodnenia uplatneného žalobcom neumožňuje ani žiaden iný vnútroštátny predpis, pričom ani výklad čl. 36 ods. 3 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa zavádza LISTINA ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD, a do ktorého boli inkorporované ustanovenia čl. 9 ods. 5 a čl. 14 ods. 6 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, ktorých sa dovoľáva žalobca (okrem zrejme výsledku gramatického porovnania textácii, vid' napr. aj nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 05.05.1999 sp. zn. II. ÚS 321/98), neumožňoval taký výklad pojmu škoda, ktorý by v sebe zahrňoval tak škodu materiálnu, ako aj škodu nemateriálnu, a to vzhľadom k odlišnému obsahu daných pojmov. Navyše ochrany hodnôt uvedených v ustanoveniach čl. 10 ods. 1, čl. 36 ods. 1, 3 Listiny základných práv a slobôd sa možno domáhať iba spôsobom a v rozsahu ustanovených zákonom (inak povedané nezakladajú priamy nárok na odškodnenie), pričom žiadny zákon platný v Slovenskej republike požadované odškodnenie žalobcovi nepriznáva.

17. Žalovaný poukázal na to, že v zmysle vyššie uvedeného tak prichádza do úvahy možnosť priznania náhrady nemateriálnej ujmy výlučne priamou aplikáciou čl. 5 ods. 5 Dohovoru, a len tak možné prekenuť absenciu vnútroštátnej právnej úpravy inštitútu náhrady nemateriálnej ujmy v súvislosti s nezákonným rozhodnutím (či už v zákone č. 119/1990 Zb. alebo zákonoch upravujúcich náhradu škody spôsobenej rozhodnutiami a postupmi štátnych orgánov, ktorých aplikácie sa v niektorých obdobných sporoch

žalobcovia dovolávajú), žalovaný poukazuje na Stanovisko pléna Ústavného súdu ČR sp. zn. Pl. ÚS - st. 39/14 zo dňa 25.11.2014, v zmysle ktorého, cit.:

„Nárok na náhradu nemateriálnej ujmy podľa čl. 5 odst. 5 Úmluvy o ochrane ľudských práv a základných slobod vzniká za predpokladu, že k zásahu štátu do osobnej slobody dotčenej osoby došlo, resp. tento zásah bol ukončen až poté, čo sa táto medzinárodná úmluva stala pre Českú republiku záväznou (tj. od 18. 3. 1992); okamžik účasti tejto osoby na rehabilitácii není z tohoto hľadiska relevantní.“

18. Žalovaný ďalej uviedol, že v danej veci žalobca vykonal trest odňatia slobody vrátene väzby v období od 04.01.1979 do 04.01.1981 a od 27.10.1981 do 27.04.1984, teda v čase, keď Slovenská republika resp. ČSFR nebola Dohovorom viazaná. Súčasne žalovaný poukázal na rozsudky Krajského súdu v Bratislave, ktorými súd vyslovil nemožnosť priamej aplikácie čl. 5 ods. 5 Dohovoru v súvislosti s priznaním náhrady nemateriálnej ujmy, ktorá vznikla zásahom do osobnej slobody dotčutej osoby, ku ktorému došlo resp. tento zásah bol ukončený, pred tým ako sa stal Dohovor pre Slovenskú republiku záväzný, ide o rozsudky sp. zn. 3Co/38/2014 zo dňa 25.02.2016, sp. zn. 3Co/278/2015 zo dňa 30.11.2016, sp. zn. 3Co/446/2014 zo dňa 30.11.2016 a sp. zn. 4Co/282/2015 zo dňa 30.11.2016.

19. Žalovaný namietal, že žalobca ďalej vo svojom podaní zo dňa 27.12.2016 odkazuje na rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25.10.2016, č. k. 14Co/463/2015-168, nakoľko má za to, že závery konštatované uvedeným rozhodnutím sú aplikovateľné aj v prejednávanej veci žalobcu. Žalovaný sa ani v tomto prípade sa nestotožnil s argumentáciou súdu v tam prejednávanej veci, keď konajúci súd uviedol, cit., „Odvolací súd v tejto súvislosti rovnako ako súd prvej inštancie vychádzal zo záverov rozhodnutia ESĽP vo veci Kopecký versus Slovensko, že vnútroštátne súdy nemajú síce osobitnú povinnosť odškodňovať krivdy za škody spôsobené pred ratifikáciou Dohovoru, ale takúto možnosť nesporne majú s prihliadnutím na svoju ekonomickú a sociálnu politiku.“ V bode 37 rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kopecký vs. Slovenská republika sa uvádza, cit. „Prijímanie zákonov umožňujúcich rehabilitáciu, vydanie

skonfiškovaného majetku alebo poskytnutie náhrady za takýto majetok nevyhnutne vyvoláva komplexné posudzovanie veľkého počtu otázok morálnej, právnej, politickej a ekonomickej povahy. V inej súvislosti súd rozhodol, že vnútroštátne orgány

zmluvných štátov majú široký priestor pre voľnú úvahu pri posudzovaní existencie problému verejného záujmu odôvodňujúceho určité opatrenia a pri realizácii svojej ekonomickej a sociálnej politiky“. Tvrdil, že na základe uvedeného je evidentné, že odvolací súd dezinterpretáciou rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kopecký vs. Slovenská republika, nepripustným spôsobom prekročil svoje právomoci, keď ako orgán súdnej moci priznal náhradu nemateriálnej ujmy bez toho, aby na jej priznanie existovala opora v akejkoľvek právnej norme, nakoľko v zmysle citovaného rozsudku nie je na orgánoch aplikácie práva (teda na vnútroštátnych súdoch), ale na orgánoch zákonodarnej moci, aby zvažili, či pristúpia k prijatiu zákonov umožňujúcich náhradu škody aj za skutky v rozpore s Dohovorom, ku ktorým došlo v čase kedy členský štát Dohovorom nebol viazaný. Uvedený právny názor napokon potvrdzuje aj rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29.11.2011, sp. zn. 8Co/85/2011, na ktorý žalovaný vyššie poukázal.

20. Žalovaný na okraj podotýka, že proti obom rozsudkom, na ktoré žalobca poukázal, podala dovolanie a má za to, že na ne nie je možné prihliadať, ich závery sú nesprávne, neodôvodnené a neprípustné. Ďalej žalovaný uviedol, že pri posudzovaní dopadu demonštratívnej výpočtu odškodňovacích nárokov podľa § 23 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb. na možnosť, resp. nemožnosť priznať nárok na nemateriálnu ujmu podľa noriem vnútroštátneho práva v rámci súdnej rehabilitácie, vzťahu zákona č. 119/1990 Zb. a zákona č. 58/1969 Zb. (a Občianskeho zákonníka), ako aj užšieho rozsahu náhrady škody v zmysle čl. 9 ods. 5 a čl. 14 ods. 6 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, resp. čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, v porovnaní s rozsahom stanoveným v čl. 5 ods. 5 Dohovoru, a zároveň aj citovaného stanoviska Ústavného súdu Českej republiky, konštatoval, že základ nároku na náhradu nemateriálnej ujmy uplatnenej žalobcom nevyplýva ani z vnútroštátnej právnej úpravy, ani z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná.

21. Žalovaný má za to, že základným predpokladom pre možnosť priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je preukázanie vzniku tejto ujmy. Preukázanie vzniku ujmy predpokladá tvrdenie skutočností, ktoré majú vznik ujmy zakladať a následné preukázanie týchto skutočností. V žalobe ale absentuje akékoľvek tvrdenie skutočností, ktoré by umožňovali prijať čo i len teoretický a aspoň nepreukázaný záver o vzniku nemajetkovej ujmy. Už tento dôvod nemôže viesť k inému záveru ako k

tomu, že nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy je nedôvodný, nepreukázaný a nepreukázateľný. Vychádzajúc z bodu XI. žalobného návrhu, žalobca výšku požadovanej náhrady nemateriálnej ujmy odvodzuje od rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Tsirlis a Kouloumpas proti Grécku (sp. zn. 54/1996/673/859-860 zo dňa 29.05.1997). Žalovaná má za to, že uvedený rozsudok nie je na prejednávajúcu vec aplikovateľný, nakoľko v ňom Európsky súd pre ľudské práva priznal odškodnenie, na ktorého nárok vznikol práve porušením povinností vyplývajúcich pre členský štát z čl. 5 ods. 5 Dohovoru, avšak s podstatným rozdielom, že k zásahu došlo v čase, kedy bol členský štát Dohovorom viazaný (Grécko ratifikovalo Dohovor v roku 1974 a k zásahu do osobnej slobody uvedených poškodených došlo v období od 30.04.1990 do 30.05.1991).

Uvedený názor potvrdzuje aj rozsudky Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30.11.2016, sp. zn. 4Co/282/2015 a sp. zn. 3Co/278/2015.

22. Žalovaný poukázal na to, že v súlade s ustálenou judikatúrou zákon nezakladá prezumpciu vzniku nemateriálnej ujmy, t. j. že by v prípade vykonania trestu odňatia slobody a následného oslobodenia spod obžaloby automaticky dochádzalo k vzniku práva osoby, na ktorej bol vykonaný trest odňatia slobody, na náhradu nemateriálnej ujmy, ale je povinnosťou žalobcu uniesť dôkazné bremeno a spoľahlivo preukázať tak vznik konkrétnej nemateriálnej ujmy v priamej príčinnej súvislosti s vykonaným trestom odňatia slobody, ako aj jej presne verifikovateľnú výšku. Zdôraznil, že základným zákonným predpokladom uplatnenia nároku na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. na súde je v zmysle účinnej a platnej legislatívy predbežné prerokovanie tohto nároku na príslušnom orgáne na základe písomnej žiadosti poškodeného o predbežné prerokovanie nároku. Až v prípade, že príslušný orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde. Uviedol, že ide o zákonom stanovený postup, ktorý nemožno obísť, a jednoznačne musí predchádzať žalobe na súde. Uvedený právny názor potvrdzuje aj súdna prax, ktorú možno per analogiam aplikovať aj na daný prípad, nakoľko zákon č. 58/1969 Zb. rieši obdobne ako zákon č. 514/2003 Z. z. postup pri predbežnom prerokovaní nároku na náhradu škody a následnom domáhaní sa uspokojenia nároku na súde. Podľa názoru Krajského súdu v Košiciach vysloveného v rozhodnutí sp. zn. 5Co/209/2007 zo dňa 12.11.2007, podanie žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody je hmotnoprávnou podmienkou pre podanie žaloby o náhradu škody. Inými slovami, v prípade, že nebola podaná žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, nie je splnená základná hmotnoprávna podmienka pre podanie žaloby, preto takáto predbežne podaná žaloba musí byť ako nedôvodná (a predčasne podaná) zamietnutá. Tvrdil, že aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky potvrdzuje podľa ktorej „podmienka predbežného prerokovania musí byť splnená pred podaním návrhu na začatie konania“ (por. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 361/09 zo dňa 26.11.2009).

23. Žalovaný uviedol, že dňa 21.01.2013 bola Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky doručená žiadosť žalobcu o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody vo vzťahu k odsúdeniu z roku 1979, ktorou si žalobca okrem iného uplatnil nárok na náhradu nemateriálnej ujmy uplatnil vo výške 20.000 €. Dňa 21.05.2012 bola Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky doručená žiadosť žalobcu o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody vo vzťahu k odsúdeniu z roku 1981, ktorou si žalobca okrem iného uplatnil nárok na náhradu nemateriálnej ujmy uplatnil vo taktiež výške 20.000 €. Teda spolu si žalobca oboma žiadosťami o predbežné prerokovanie nároku vo vzťahu k obom odsúdeniam uplatnil vo výške 40.000 €. Žalovaný tvrdil, že na základe uvedených skutočností je žaloba v časti 25.700 € podaná predčasne, nakoľko doposiaľ nedošlo k predbežnému prerokovaniu nároku žalobcu na náhradu škody v uvedenej časti, a ani neuplynula zákonná šesťmesačná lehota, teda možno jednoznačne konštatovať, že v tomto prípade nie je splnená základná hmotnoprávna podmienka vedenia súdneho konania žiadal súd bez ďalšieho žalobný návrh v časti 25.700 € zamietnuť ako predčasne podaný.

24. Podľa § 1 ods. 1 zák. 119/1990 Zb. účelom zákona je zrušiť odsudzujúce súdne rozhodnutia za činy, ktoré v rozpore s princípmi demokratickej spoločnosti rešpektujúcej občianske politické práva a slobody zaručené ústavou a vyjadrené v medzinárodných dokumentoch a medzinárodných právnych normách zákon označoval za trestné, umožniť rýchle preskúmanie prípadov osôb takto protiprávne

odsúdených v dôsledku porušovania zákonnosti na úseku trestného konania, odstrániť neprimerané tvrdosti v používaní represie, zabezpečiť neprávom odsúdeným osobám spoločenskú rehabilitáciu a primerané hmotné odškodnenie a umožniť zo zistených nezákonností vyvodiť dôsledky proti osobám, ktoré platné zákony vedome alebo hrubo porušovali.

Podľa § 23 ods. 1 zák. 119/1990 Zb. nárok na odškodnenie zahŕňa najmä:

- a) náhradu za stratu na zárobku za každý mesiac za väzbu a výkon trestu odňatia slobody vo výške 83 eur, pokiaľ poškodený nepožiada, aby sa mu namiesto tejto náhrady poskytla náhrada za stratu na zárobku počas väzby a výkonu trestu odňatia slobody podľa všeobecných predpisov,
- b) náhradu škody na zdraví, ku ktorej došlo v súvislosti s väzbou alebo výkonom trestu odňatia slobody, pokiaľ táto náhrada nepatrí podľa iných predpisov,
- c) náhradu trov trestného konania vo výške 6,70 eura, výkonu väzby vo výške 20 eur za každý mesiac väzby a výkonu trestu odňatia slobody vo výške 5 eur za každý mesiac výkonu trestu, pokiaľ poškodený nepožiada, aby mu bola namiesto týchto náhrad poskytnutá náhrada skutočne zaplatených trov,
- d) náhradu zaplatených trov obhajoby v pôvodnom trestnom konaní,
- e) náhradu zaplateného peňažného trestu alebo úhrnu vykonaných zrážok z odmeny za prácu pri výkone trestu nápravného opatrenia.

Podľa § 24 zák. 119/1990 Zb.

(1)

Pri uplatňovaní nárokov podľa § 23 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1990/119/20130701>>, 26 a 27 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1990/119/20130701>> sa postupuje podľa zákona č. 58/1969 Zb. <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1969/58/>> o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

(2)

Nárok treba uplatniť na súde v lehote troch rokov od právoplatnosti oslobodzujúceho rozhodnutia alebo rozhodnutia odsudzujúceho na miernejší trest alebo rozhodnutia, ktorým sa trestné stíhanie zastavilo; inak nárok zaniká. Počas predchádzajúceho prerokovania nároku podľa § 9 zákona č. 58/1969 Zb. <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1969/58/>>, najviac však šesť mesiacov táto lehota pre uplatnenie nároku neplynie.

Podľa § 9 zák. 58/1969 Zb.

(1)

Nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, ako aj nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe alebo treste je potrebné vopred prerokovať s ústredným orgánom. Ak ide o rozhodnutie vydané v občianskom súdnom konaní, ako aj v konaní pred štátnym notárstvom alebo miestnym ľudovým súdom, je ústredným orgánom Ministerstvo spravodlivosti tej republiky, na území ktorej má sídlo orgán, ktorý rozhodol v prvom stupni. Ak však ide o rozhodnutie vydané v trestnom konaní proti osobám podliehajúcim vojenskej súdnej právomoci, je týmto orgánom ústredný orgán, ktorý vykonáva správu vojenských súdov. V ostatných prípadoch je týmto orgánom,

a)

ak ide o vec patriacu do pôsobnosti Československej socialistickej republiky, federálny ústredný orgán, do pôsobnosti ktorého patrí odvetvie štátnej správy, v ktorom bolo nezákonné rozhodnutie vydané,

b)

ak ide o vec patriacu do pôsobnosti Českej alebo Slovenskej socialistickej republiky, ústredný orgán republiky, do pôsobnosti ktorého patrí odvetvie štátnej správy, v ktorom bolo nezákonné rozhodnutie vydané, a ak niet takého ústredného orgánu, Ministerstvo spravodlivosti; to platí aj v prípade, keď nezákonné rozhodnutie vydal orgán spoločenskej organizácie (§ 1 ods. 1 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1969/58/19900701>>).

(2)

Ak bola žiadosť o predbežné prerokovanie podaná na ústrednom orgáne, ktorý nie je príslušný, postúpi ju orgánu príslušnému. Účinky podania žiadosti sa v tomto prípade zachovávajú.

Podľa § 10 zák. 58/1969Zb. ak ústredný orgán neuspokojí nárok poškodeného do šiestich mesiacov odo dňa podania žiadosti, môže sa poškodený domáhať nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde.

Podľa čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (Zákl. č. 23/1991 Zb.) každý má právo na náhradu škody, ktorú mu spôsobilo nezákonné rozhodnutie súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávny úradný postup.

25.Súd vo veci vykonal dokazovanie a oboznámil sa s rozhodnutiami vojenských súdov sp., zn. 2T 7/1979 ,2T 330/81,3Rtv 13/1992 a 7Nt 4/2010 , žiadosťou o prerokovanie nároku na náhradu škody a ďalšími listinnými dôkazmi a zistil skutkový stav ,pričom odsudzujúce rozsudky, ich právoplatné zrušenie ako aj doba väznenia žalobcu boli medzi stranami nesporné.

26.Na základe vykonaného dokazovania v predmetnej veci súd dospel jednoznačne k záveru ,že žaloba žalobcu je nedôvodná. Súd sa v danom prípade stotožnil s právnou argumentáciou žalovaného ,že nie je daný na odškodnenie žalobcu. Podľa názoru súdu zákon 190/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov a ani zákon 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom neupravuje odškodnenie nemajetkovej ujmy. V danom konaní sa žalobca domáhal zaplataenia nemajetkovej ujmy vo výške 65700 Eur v zmysle článku 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd s tým, že k úplnému zrušeniu odsudzujúceho rozsudku došlo po 18.3.1992. V konaní bolo nesporné, že žalobca vykonal trest odňatia slobody vrátene väzby na základe právoplatných rozhodnutí v období od 04.01.1979 do 04.01.1981 a od 27.10.1981 do 27.04.1984 teda v čase, keď Slovenská republika resp. ČSFR nebola Dohovorom viazaná. Súd v tomto smere s stotožnil s právnou argumentáciou žalovaného s tým, že nie je možné aplikovať čl. 5 ods. 5 Dohovoru v danej veci a priznať žalobcovi nemajetkovú ujmu z dôvodu, že k zásahu do osobnej slobody žalobcu resp. ukončeniu došlo pred tým ako sa stal Dohovor pre Slovenskú republiku záväzný. V tejto veci žalovaný poukázal na vydané rozhodnutia vo veciach sp. zn. 3Co/38/2014 zo dňa 25.02.2016, sp. zn. 3Co/278/2015 zo dňa 30.11.2016, sp. zn. 3Co/446/2014 zo dňa 30.11.2016 a sp. zn. 4Co/282/2015 zo dňa 30.11.2016. Súd ďalej poukazuje na to a plne sa stotožňuje s argumentáciou žalovaného,, že hoci podľa čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (Zákl. č. 23/1991 Zb.) každý má právo na náhradu škody, ktorú mu spôsobilo nezákonné rozhodnutie súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávny úradný postup avšak tak isto nie je daný titul na priznanie nemajetkovej ujmy, nakoľko podľa znenia čl. 36 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd podmienky a podrobnosti náhrady škody upravuje zákon, v danom prípade je to zákon č. 119/1990 Zb. V danej veci vzniesol žalovaný námietku premlčania s tým, aby sa súd zaoberal námietkou premlčania týkajúcou sa priznania nemajetkovej ujmy žalobcovi v súvislosti vykonaným trestom žalobcom v počet 42 mesiacov odňatia slobody v stanovenej prekluzívnej lehote s poukazom na ust. § 24 ods. 2 zák. 119/1990Zb. Žalovaný uviedol, že žalobca si uplatnil právo vo vzťahu k celkovej dĺžke vykonaného trestu odňatia slobody na základe odsúdenia z roku 1979 a vo vzťahu k 12 mesiacom vykonaného trestu odňatia slobody na základe odsúdenia z roku 1981 pričom právo si žalobca uplatnil až po uplynutí trojročnej prekluzívnej lehoty .Podľa žalovaného lehota na uplatnenie práva podľa § 24 ods. 2 zák. 119/1990 Zb. začala plynúť po vydaní rozsudku Vojenského obvodového súdu sp. zn. 3Rtv 13/1992 zo dňa 3.9.1992 .Uvedeným rozsudkom bol zrušený rozsudok VOS Bratislava sp. zn. 2T 7/1979 zo dňa 14.2.1979 a rozsudok VOS Bratislava 2T 330/81 zo dňa 11.12.1981 v spojení s uznesením VVS Trenčín TO 3/825 zo dňa 13.2.1982 vo výroku o treste a bol žalobcovi uložený úhrnný trest odňatia slobody na 1 rok s podmieňčným odkladom na skúšobnú dobu 18 mesiacov. Žalobcovi týmto okamihom vznikol nárok na odškodnenie podľa zákona 119/1990Zb a uplatnil si žiadosťou zo dňa 3.9.1992 u žalovaného odškodnenie a bol odškodnený podľa § 23 ods. 1 písm. a ,c zák. 119/1990Zb. vo vzťahu k celkovej dĺžke uloženého trestu pokiaľ ide o rozsudok VOS Bratislava sp. zn. 2T 7/1979 zo dňa 14.2.1979 a rozsudok VOS Bratislava 2T 330/81 zo dňa 11.12.1981 vo vzťahu k vykonanému trestu odňatia slobody. Náhradu nemajetkovej ujmy si žalobca neuplatnil. Súd je toho názoru, že žalobca si žalobu neuplatnil včas s poukazom na ust. § 24 ods. 2 zák. 119/1990 Zb. a súd sa stotožnil s uplatnenou námietkou žalovaného

s tým, že lehota na uplatnenie práva začala plynúť od okamihu vydaného rozsudku VOS Bratislava sp., zn. zo dňa 3.9.1992, pričom žalobca podal žalobu na súd dňa 5.12.2013 a lehota na uplatnenie práva na odškodnenie podľa ust. § 24 ods. 2 zák. 119/1190 Zb. začala plynúť dňom 4.9.1992 uplynula žalobcovi dňom 3.3.1996. Súd je toho názoru, že žalobca podal žalobu na odškodnenie po uplynutí stanovitej lehoty a to až 5.12.2013 na súde a tým jeho právo zaniklo a lehota na mu uplynula dňom 3.3.1996.. Pokiaľ ide o uplatnený nárok žalobcu, tak žalobca si žiadosťou zo dňa 21.1.2013 uplatnil u žalovaného predbežné prejednanie nároku na náhradu škody vo vzťahu k odsúdeniu z roku 1979 a uplatnil si nemajetkovú ujmu vo výške 20000 Eur a žiadosťou zo dňa 21.5.2012 si uplatnil nemajetkovú ujmu vo výške 20000 Eur vo vzťahu k odsúdeniu z roku 1981, celkove 40000Eur. V danej veci žalobca uplatnil žalobou nemajetkovú ujmu vo výške 65700 Eur, pričom nemajetkovú ujmu vo výške 25700 Eur nebola predbežné prejednaná pretože si žalobca to neuplatnil a tým nie je splnená hmotnoprávna podmienka konania a žaloba v tejto časti je podaná predčasne. Súd na základe vyhodnoteného dokazovania a argumentácie strán v konaní rozhodol a žalobu zamietol.

27. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP. V danom prípade si žalovaný neuplatnil v konaní trovy konania preto súd s poukazom na účelnosť a hospodárnosť konania rozhodol, že žalovanému nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia, na Okresnom súde Bratislava I a to písomne, v dvoch vyhotoveniach.

Odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Odvolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené,
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.